

KOČEVSKI SLOVENEK

Izhaja vsakega 5., 15. in 25. dne v mesecu; če je na tak dan praznik, dan prej. — Pos. štev. 1.— din.; letna naročnina 30 din., v zamejstvu 60 din. — Pošto-ček. rač. št. 17.785. Oglasi po ceniku. — Izdaja konz. lista, čigar predst. je Karel Škulj, župnik v Dol. vasi pri Ribnici. — Urednik Andrej Struna, Kočevje. — Tiska tiskarna I. Pavliček, Kočevje.

Kako je z nami?

Dvajset let je poteklo, kar se je v krčih in krvi svetovne vojske porajala nova Evropa. V tistih dneh se je tudi našemu malemu narodu pisala usoda: v mrzličnem navdušenju smo pričakovali svoje združitev s Hrvali in Srbi v narodno državo — Jugoslavijo. Bili smo prepričani, da se nam uresničijo stoletne sanje, da pride resnično narodno osvobojenje. Pa smo morali kmalu z boleščjo spoznavati, „kako se v strup prebrača, vse kar se srce si sladkega obeta“: sončno Goriško s 600.000 in prelepo Korosko s 70.000 Slovenci so nam odrezali od narodnega telesa; izgubili smo prestol svojih slovenskih vojvodov na Gosposvet-skem polju in zgubili grob goriškega slavčka. Ta bolečina nas je na mah streznila in zavedeli smo se, kako težko delo in življenje nas čaka v novih razmerah. Oglasilo se je življenjsko vprašanje: biti ali ne biti. V teku dvajsetih let življenja v narodni državi smo spoznali marsikaj novega doma in dobili dalje in jasnejše poglede v svet. Včasih se kar nismo prav znašli; zdaj smo malo dušno klonili in pozabili na svojo narodno in kulturno samobitnost, zdaj se zopet pogнали v boj skoraj na slepo, brez pravega premisleka, prav kakor piše Ivan Cankar: Včasih si zajokal, včasih si omahnil ves truden, včasih pa si tudi planil. Ali komaj si planil, so te podrli na tla, te zvezali še tesneje in ti celó usta zaklenili. Eno in drugo je bolj trenutno čustvo kakor trezno preišljen načrt.

Po dvajsetih letih pa so nam razmere čisto jasno pokazale, kako je z nami. Danes si mora biti vsak Slovenec popolnoma na jasnem, kakšne so naše dolžnosti do naroda in države. Žalostni primeri zadnjih časov nam očitno kažejo, kakšna usoda doleteli države in narode, ki si niso konca iskreni in se vsi odgovorni činiteljji do zadnjega državljana ne zavedajo svojih dolžnosti. Zato mislimo, da je naša dolžnost, povedati umljivo in določno vsakemu Slovincu, česa naj se drži v vsem svojem mišljenju in delu. Zavedati se moramo, in to prav vsak in čisto jasno, kaj je dolžan slovenstvu in kaj državni skupnosti. Ko gledamo nemškega soseda in prijatelja Čeha na severu, se tresemo tudi zase in svoj dom. Zato naj bi nam bile označene smernice nekaj tako svetega, da ne bomo z njimi nikoli mešetalj, jih nikoli izdajali za kake trenutne koristi, marveč jih zmeraj enako spoštovali in enako odločno izpovedovali, naj že bo kdo v vladi ali izven nje.

Stoletno sožitje na strnjenem ozemlju v približno enakih življenjskih razmerah nas je strnilo že ob naselitvi v živo ljudsko enoto. Bili smo toliko bolj navezani drug na drugega, ker nas je od drugih narodov ločil jezik, ker smo si mogli in morali med seboj pomagati le sami. V zadnjih stoletjih pa se je ta ljudska povezanost zmeraj zavedneje opredeljevala nasproti vsem drugim narodom in si začela zavestno ustvarjati svojo izobrazbo in svoje politično življenje. Zrasli smo v pravi narod, ki si je oskrbel vse, kar mu je treba za sodobno samostojno narodovo življenje.

Zato smo Slovenci narod po naravi. Povezani smo po rodu in krvi s preteklimi pokolenji v svojo davnino. Naši očetje so nam dajali življenje in z njim slovensko pokolenje, slovensko kri in slovensko dušo. Ne odločujemo mi, kaj smo in kaj čutimo. dano nam je po življenjski nujnosti, po božji volji. Zavedati se moramo, da nismo odgovorni le sebi za svoje hiševanje s to dediščino: povezani smo z dolgo vrsto svojih očetov in njim bomo dajali odgovor za svoje spoštovanje ali zaničevanje slovenstva. Če se bo v nas izrodila slovenska kri in če se bomo umaknili pred silo časov, nam očetje po pravici lahko očitajo neštete žrtve, ki so jih oni prenesli za svojo zemljo, za svoj jezik, za svojo vero in svojo mišljenje. Pred zgodovino nam bo za zmeraj vžgan pečat slabičev, izrodov in izdajalcev.

Slovinci smo po svojem ljubem slovenskem jeziku, ki so ga naši predniki in stoletja gojili, govorili in ohranili, da se je razvil in razrasel v mogočen zbor živih narečij, da je zapel v sladki slovenski pesmi, v vroči molitvi in zadonel v mogočni terjatvi naših narodnih pravic. Po tem jeziku smo hoče nočeš povezani v narodno celoto in odločeni od vseh tistih, ki jim materina beseda ni slovenska. V tem jeziku smo si ustvarili narodno pesem, v njem se izobrazili do enega najbolj omikanih narodov na svetu, kjer se bere in piše skoraj v 100%. V tem jeziku smo v teku stoletij razvili svojo književnost in znanost, da se lahko merimo z drugimi narodi v Evropi. To dediščino smo dolžni ne le ljubiti in ohraniti, marveč je tudi za ceno največjih žrtev sporočiti rodovom naprej. Mislimo včasih na strahotno trpljenje naših ljubih slovenskih bratov, ki jim ta beseda komaj še živi, ki jim je slovenska pesem onemela, ki si komaj moliti še upajo slovensko. Oni čutijo, kakšen zaklad je domača slovenska beseda, mi pa smo včasih kakor presiti otroci, ki ne znajo ceniti božjega daru.

Materinski jezik je najdražja dota, ki smo jo dobili od svojih starih. Skrbno smo ga dolžni ohraniti, olepšati in svojim mlajšim zapustiti. Človeški jezik je talent, ki nam ga je izročil Gospod nebes in zemlje, da bi z njim kupčevali in napravili veliko dobička. Kdor svoj materni jezik pozabi, malopridno zakoplje svoj talent; Bog ga bo nekoč terjati zanj in vsi zaničevalci svojega jezika bodo vrženi v temo. — Naj bi pomislili to vsi nešteti, ko komaj pogledajo v kako tuje mesto, pa že ne znajo več slovenskega, ko se vračajo! Lahko se je vsega tega držati, dokler si doma, ali kadar je treba zaradi slovenske besede požreti kako pikro, tedaj malodušno umolknemo in skrijemo svoj pravi obraz, se nalipšamo s pavovim perjem, da smo v posmeh tujcem in domu. Premislimo dobro, kako resne so te besede.

Po tej zgodovinski in življenjski povedanosti, ko smo se branili nasproti sovražnikom vseh vrst od kuge do turških kopitih obvarovali svoje največje dobrine do današnjega dne, smo se zrasli v nerazdružno enoto slo-

venskega naroda. Ni več v naši moči, da bi se samovoljno izločali iz te celote in se izdajali drugega kakor za to, kar smo. Zato je naša narodna dolžnost, da resnico svoje slovenske narodnosti zavestno in ponosno priznavamo, da skrbno varujemo izročene nam dobrine in na tem temelju zidamo stavbo svojih očetov naprej.

† Dekan Anton Skubic: 2

Primož Trubar

Humanisti so stremeli v prvi vrsti za slovestvenimi smotri, ker so hoteli poživiti študij starega rimskega in grškega slovstva, zgodovine in umetnosti. Toda iz spisov poganskih pisateljev so se navzeli tudi mnogih njihovih nazorov o veri in pravosti. Zato so humanisti napadali duhovniški celibat, katoliško redovništvo, zametavali so češčenje svetnikov, božja pota in vse to imenovali „praznoverne razvade“. Trubar sam poroča, da je njegov mecen Bonhomo na svojem dvoru razlagal dijakom poleg rimskega pesnika Virgilija spise Erazma Rotterdamskega in francoskega reformatorja Ivana Kalvina, torej slovstvena in znanstvena dela takih mož, ki so bili naklonjeni verski novotariji. Zato se ni čuditi, da se je Trubar že v zgodnji mladosti navzel proticerkvenega duha. Posebno je bil gorak somostankam, ki jih je nazival „kaludrice“. Posebno se je iz njih norčeval, ko je slišal, da jih mislijo nastaviti blizu njegove domovine na Veliki Stevici pri Velikih Laščah.

Menda Trubar še ni bil 22 let star, ko ga je škof Bonhomo okoli leta 1530 posvetil v mašnika, in je postal „slovenski pridigar v Trstu“, kakor se sam imenuje. Kmalu (1530) pa mu je bil odločen delokrog druge. Tržaški škofje so imeli že izza leta 1480. v posesti župnijo Laško z vsemi podrejnimi vikarijati, med katere je spadala tudi Loka pri Zidanem mostu. Tu sem je poslal Bohomo mladega Trubarja za župnika ali vikarja, ki je bil menda župnijo že nekaj let preje od njega prejel (1527), ko še niti v mašnika ni bil posvečen. Tako je zaščitnik svojega zavarovanca in učenca porival vedno naprej.

Bivši ribniški župnik in naddiakon Peter pl. Bonhomo je umrl kot tržaški škof v Trstu dne 4. julija 1546, 88 let star, in bil pokopan v tržaški stolnici (Valvazor, VIII. 680.). Za časa Valvazorja je imel Bonhomo v tržaški stolnici še nagrobni napis: „Praesulis hic tumulus Petri tegit ossa Bonhomi, Grata tuo Civi plebs pia vota refer“ (Kosti škofa Petra Bonhoma krije ta grob, svojemu meščanu, verno ljudstvo, ohrani hvaležen spomin). Trubar sam trdi v nekem pismu (z dne 8. julija 1561), da je škof Peter pl. Bonhomo celo ob smrti prejel sveto obhajilo po lutrovski šegi pod obema podobama (Dimitz, Geschichte Krains, II. 251), ter se torej opravičeno dvomi o njegovi čisti pravovernosti. Vsekakor je moralo njegovo mišljenje imeti na Trubarja mogočen vpliv in usmerjati njegovo življenjsko in versko pot.

„Trizma“ na Bregu pri Ribnici

Kakor drugod tako so se tudi v ribniški dolini graščine prav zgodaj poluteranile in postale pribežališče in zbirališče vsem novovercem. Vse graščine, tako ribniška kakor brška in ortneška so bile v rokah luterancev.

V prvi polovici 16. stoletja je gospodaril na Bregu Gregor pl. Lamberg, ki je bil poročen z Uršulo pl. Rasenharz (Ribniški

ebruarja ob 10. uri dopoldne v gostilni Beljan. Udeležba za člane obvezna. Odbor.

Rdeči križ za kočevski okraj je napovedal svoj letni občni zbor za 11. t. m. v ljudski šoli ob 10. uri dopoldne. Ob začetku sploh ni bilo nikogar, pozneje pa se je zaradi par oseb udeležbe preložil občni zbor za 14 dni brez odborove seje. Odboru načeljuje tukajšnji zdravnik dr. Krauland, tajnik pa je sreski dezinfektor g. Dolar. Skrajni čas je, da bi bilo v teh časih za tako društvo večje zanimanje!

Umrli je v Kočevju v 86. letu svoje starosti hišni posestnik g. Altenreither Franc.

Tržni dnevi so zaradi velikega snega skoro propadli, le par žensk in tudi blaga malo. Jajca so v ceni že po 2-25 din. Človek se vpraša, če je to mogoče. Res potrebno bi bilo, da se kaj ukrene proti draginji. Kaj še bo?

Prosti pločniki. Zadnji čas so na zahtevo občine že skoro vsi hišni posestniki odmetali sneg pred svojimi hišami. Edino pred hišo, v kateri je pošta, leži na strani proti mestu večji kup, ki dela prehod skoro nemogoč.

Švabski Kulturbund na Kočevskem se živahno giblje. V Štalcerjih je priredil Kulturbund iz Kočevske reke igro, enako je v Stari cerkvi v društveni hiši priredil športni klub Rapid igro „Ljubezen na prvi pogled“.

Gasilskih društev občni zbori. Skoro po vseh kočevskih vaseh so zborovali gasilci, tako v Kočevski reki, v Borovcu, v Livoldu, v Dragi kakor tudi v mestu Kočevju. Po slovenskem imenu sodeč je prevzel predsedstvo v Kočevski reki g. Lesar, v Borovcu g. Križe. V Livoldu so v odboru poleg drugih g. Belaj kot predsednik, poveljnik Košmri, Koruzar in Preidič. V Dragi je izvoljen za predsednika g. Lavrič, ostali pa so gg. Poje, Janeš, Kalič, Žagar in Muhič. Gasilsko društvo v Borovcu je sezidalo v letu 1939 svoj dom za 15.000 din. 1000 din jim je podaril g. Josip Hutter, tovarnar iz Maribora.

29. januarja je zborovalo mestno kočevsko gasilstvo, ki obstoja že 62 let. V letu 1939 je štirikrat šlo na gašenje požara. Kočevsko gasilsko društvo ima tudi dva rešilna avtomobila. Enega jim je pred leti podaril generalni ravnatelj TPD g. Skubec. Letos so ga z uspehom rabili v 36. slučajih. Za te vožnje pa imajo za dobiti še 6000 din. Društvo rabi nove obleke in cevi. Je pa precej zadolženo pri Hranilnici in posojilnici v Kočevju zaradi zidave gasilskega doma, ki ga v pritličju samo uporablja, prvo nadstropje pa je delno oddano v najem baje Švabski kulturni zvezi. Občina že veliko let ynaša v svoj proračun prispevke za odplačilo anuitet hipoteknega dolga kakor tudi za nabavo novega orodja. Na zadnjem občnem zboru je bilo izvoljenih v odbor 15 Nemcev in 2 Slovenc. Vodja kočevskih gasilcev je kočevski gostilničar in občinski odbornik g. Gustav Verderber.

Gottscheer Zeitung od 10. februarja prinaša uvodni članek pod naslovom „Eine klare Antwort“ — Beruhen die musikalischen Behandlungen im „Kočevski Zbornik“ wirklich auf fachmännischen Kenntnissen? izpod peresa Walter Högnigmann iz Starega loga kot kritičen napad na dveh straneh na razpravo g. Marolta v Kočevskem zborniku.

Banski svet Slovenije je pričel zborovati v ponedeljek 12. t. m. Na dnevnem redu je proračun.

Prosvetni minister pri dr. Korošcu. 12. februarja je obiskal prosvetni minister g. Boža Maksimovič g. predsednika senata dr. Antona Korošca v Marijanišču in ostal z njim v razgovoru nad eno uro.

40letnica „Gorenjca“. V soboto je izšla slavnostna številka kranjskega „Gorenjca“, ki te dni obhaja 40letnico svojega življenja, kar je za krajevni list častitljiva starost.

Veliki angel varuje Fince v boju! Vojski nekaterih oddelkov finskih čet, ki do zdaj z uspehom odbijajo sovjetske napade na bojišču od Ladoškega jezera, pripovedujejo, da so videli velikega angela z razprostrtimi rokami, kako leti proti sovjetskim postojankam in ščiti Finsko.

Nad 600 vojakov iz raznih manjših oddelkov je poročalo o tem svojim poveljnikom in vsak od njih je na svoj način pripovedoval, kako je videl tega velikega belega angela. Naj ljudje tolmačijo ta dogodek kakorkoli, dejstvo je, da se novica o tej prikazni širi hitro med vse vojaštvo in da vojaki govore samo o tem. Ob tej priliki se je treba spomniti na podoben premir, ki se je dogodil med britansko-francoskimi četami na francoskem bojišču za časa svetovne vojne.

Zunanji pregled

Na zahodni fronti nič novega — Boji v zraku in na morju — Priprave za spomladansko ofenzivo

Na zahodni fronti na suhem ni bilo nič novega. Zračna delavnost se je razgibala proti koncu tedna, ko so nemška letala v večjih skupinah napadala angleške in nevtralne trgovske ladje na Severnem morju in ob vzhodni obali Anglije in Škotske. Pri tej priložnosti je prišlo tudi do manjših bojov v zraku. Na morju je nemško orožje spet potopilo nekaj angleških, še več pa nevtralnih trgovskih ladij, ki so riskirale, da plujejo brez kritja vojnih ladij. Na koncu tedna so bile tudi objavljene številke dosedanjih izgub na morju. Številke, ki jih je objavila Nemčija (409 angleških ladij s 1.493.000 tonami) je angleško mornariško povelstvo odločno zanikalo ter navedlo, da znašajo izgube samo 110 ladij s 500.000 tonami, nevtralne izgube pa 117 ladij s 339.000 tonami. Prav tako so v preteklem tednu mnogo govorili in pisali o velikih nemških pripravah za spomladansko ofenzivo ter o tem krožijo najbolj različne domneve, med njimi tudi ta, da bo Nemčija istočasno napadla na suhem s tisočermi topovi in tanki, v zraku s tisočermi bombniki in na morju s stotino novih podmornic. Anglija in Francija odgovarjata, da sta pripravljena na vse in da ju ne bo nič presenetilo.

Angleško francoska armada v Siriji pod generalom Weygandom

Anglija in Francija imata tudi veliko pol milijona mož močno armado pripravljeno v Siriji, to je na meji Turčije ter v Egiptu. Poveljnik te vzhodne armade je francoski general Weygand, ki je pretekli teden inspirciral to armado, šel

na ogledno potovanje v Turčijo, kjer je inspirciral turško armado ter se na koncu tedna znašel v Egiptu, kjer je pregledal tamošnjo angleško armado. Iz vsega tega bi sklepali, da imata Anglija in Francija s to armado neke posebne namene. Eni pravijo, da sta jo pripravili za to, če bi Sovjeti in Nemci skušali napasti kakšno balkansko državo ali pa Turčijo, drugi pa trdijo, da bosta Anglija in Francija sami v kratkem napadli Sovjetijo v Kavkazu, da zasedata petrolejske vrelece. Toda to so samo ugibanja, sredi katerih pa stoji trdno dejstvo, da vlada v tej angleško-francoski vzhodni armadi velika delavnost, kakor da bi se pripravljala na skorajšnje velike dogodke.

Finci se upirajo Rusom ob Mannerheimovi črti

Na finskih bojiščih so bile ves teden srdite borbe. Sovjetska ofenziva na finske utrjene črte traja ves teden z nezmanjšano silo. Sovjeti so očitno odločeni, da prebijajo tako imenovano „Mannerheimovo“ utrjeno črto in da od vzhoda sem presekajo Finsko na dvoje.

Gospodarska konferenca Balkana v Bukarešti

V kratkem se bo v Bukarešti sestala konferenca balkanskih držav — vključno Bolgarija — ki se bo pečala z gospodarskimi vprašanji. Konferenca bo proučevala načrt, da se iz vsega Balkana ustvari en sam gospodarski prostor, ki bi najprej hotel kriti svoje lastne potrebe, tujim državam pa oddajati šele od svojega odviška. V ospredju stoji načrt, da bo na primer Jugoslavija oddajala del svojega bakra Rumuniji, ki bi ga plačevala s petrolejem. Na isti način bi Turčija in Grčija plačevali jugoslovanski bakar z bombažem. Obstoja tudi načrt o enotnem in skupnem odprodajanju živežnih pridelkov vsega Balkana, ki bi nasproti tujini nastopil kot enota.

Roseveltov korak

Združene države Severne Amerike so započele pobudo, ki ima za cilj, da bi se čimprej spet vzpostavil mir. V Evropo pride na obisk ameriški državnik Summer Welles, ki bo obiskal vse velesile ter se osebno informiral, pod kakšnimi pogoji bi bile pripravljene skleniti mir. Amerika hoče na podlagi teh informacij potem začeti svoje mirovno delo.

Nakup vagonovskih pošiljk
koruze, pšenice in moke

ugodno izvrši tvrdka

Bregar & Krek

Ljubljana, Miklošičeva c. št. 19

Tvrdka dobavlja blago naravnost od proizvajalca.

Vse informacije brezplačno.

Naša čisto domača zavarovalnica za vse vrste zavarovanj je edinole

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Požar - Življenje - Posmrtnina - Doba - Starostna preskrba - Avtomobili - Vlomska tatvina - Nezgode - Jamstvo -
Steklo - Zvonovi. — Člani prejemaajo mesečnik „Našo moč“.